

Per Alexandre Navarro

Bona vesprada a tots i a totes. La veritat és que avui, per a mi, és un estrany i selecte plaer presentar un llibre, més si és el llibre d'un amic, i molt més encara si es tracta del darrer llibre de Josep Porcar. Que això s'ha de dir: som amics i tot el que jo diga aquesta vesprada ha de ser interpretat sota el prisma deformant, per a bé i per a mal, de l'amistat. També és un moment diguem-ne proustià i per més d'un motiu. Fa quasi quaranta anys em trobava en aquesta mateixa planta baixa d'aquest edifici, havia vingut amb ma mare i ella comprava al comerç que hi havia en aquest edifici "El Siglo Valenciano" (fins no fa massa anys encara venia ací enfront, o a la vora, a teixits Mallent) i vaig descobrir astorat les pintures murals que hi ha ací al

darrere nostre, tot presidint els caps benèvolos de les prestatgeries. Em cridà molt l'atenció i sempre que passava per aquest carrer, amb l'edifici tancat i tan llòbregues les seues finestres, em preguntava què se n'hauria fet d'aquelles pintures amb penes sí endevinades. I heus ací que estem parlant de poesia, de poesia i de realitat al peu d'aquelles pintures que decoren una de les primeres cambres de la meua memòria. Aquest és un dels miracles de la literatura, de la poesia. La capacitat profunda d'aturar, de consagrar, de sacralitzar el moment viscut i reordenar-lo per a sempre en una successió d'imatges, de sensacions i de paraules.

Aquest és el llibre de Josep Porcar: ell l'ha volgut titular "**Preguntes**" amb el sisè i demoníac sentit que té per als títols dels seus llibres, i jo crec que hauria de ser titulat "Respostes", perquè aquest poemari respon més que no pregunta, descansa més que no fatiga i eleva molt més que no enfonsa. Em seria fàcil parlar d'un sol llibre, però és que en realitat existeixen tres llibres a dintre d'ell, com una mena de profana trinitat. En primer lloc, és un llibre de poemes, que al seu torn es projecten en un llibre d'imatges i tot plegat provoquen un llibre de suggestions. Amb una gran dosi de trampa, o de *tromp-l'oleil* (no de bades el poeta és fill d'un bon pintor), Josep ens ha preparat un doble parany: poemes que ens diuen, il·lustracions que ens projecten una visió, una entre tantes, de tot el que els versos poden oferir. A més, també, hi ha les versions etèries dels versos que podem trobar a Internet, bé al seu blog -que deu semblar-se a un scriptorium del Parnàs- o bé a les xarxes socials, com la mar Egea en temps d'Homer, amb divinitats que esdevenen monstres i monstres que es metamorfosegen en nimfes i sirenes perilloses. Direm que les magnífiques il·lustracions que flanquegen els poemes són obra d'un altre Porcar: el pintor Porcar Queral, pare de l'artista ací present.

Si he de parlar del llibre, diré que és un objecte que m'agrada, que m'agrada molt. Fa alguns dies vaig presentar una altra obra de poesia, magnífica, "La set intacta" de Ramon Guillem, que em

sembla un poemari excel·lent i del tot recomanable, però que com a objecte m'esmussava (i que els editors em perdonen, si volen) per les característiques: paper massa blanc, portada massa lluenta, tipografia destarotada... En canvi, aquest objecte que tinc a les mans és una pura delícia, pròpia de les delícies xineses de qualsevol biblioteca: el paper verjurat, les guardes tintades, una tipografia que dignifica i enalteix els poemes. Vaja, el que qualsevol bibliòfil admira i celebra. Per si fóra poc, es tracta, aquesta d'una edició numerada. Voldrà dir això que és un plaer no renovable? Em tem que sí, encara que la lectura es renovarà sempre. I la lectura d'aquesta obra m'ha despertat una pregunta que em tem que ni el propi protagonista d'*El roig i el negre*, l'inoblidable Julien Sorel, seria capaç de respondre: què és l'amor? O, millor dit, quin tracte fàustic ha tingut el poeta amb l'amor per a poder escriure després vint poemes d'amor i un poema final? No és una obra fàcil, si per fàcil entenem un recorregut plàcid per les línies, una alfarrassada tèbia de conceptes com qui passa la dalla pel camp d'alfals i cull les metàfores que cauen plàcides al cabàs. No, aquest llibre demana un lector que s'implique, que llegesca amb decisió. La recompensa està garantida. És un llibre d'amor? Sí, i d'experiències i d'observacions. Podria ser una obra d'observacions humanes sota el prisma d'allò viscut.

He parlat de vint-i-un poemes, que em recorden l'estructura, o més que l'estructura l'entusiasme del "Collar de la Coloma", escrit a Xàtiva cap al 1023. Avui a Xàtiva no sé si escriurien "el collar de la coloma" o una novel·la de lladres i serenos, o de lladres a soles. Si el "Collar" tracta de les reflexiones sobre la verdadera essència de l'amor i inclou detalls autobiogràfics, en el cas de les "Preguntes" succeeix de manera pareguda. Constitueix també un *diwan*, o antologia de les pròpies visions que de l'amor té o ha tingut qui les escriu. Amb açò vull apuntar que es tracta d'una obra on els poemes són perfectament llegibles de manera independent i que si bé el lector pot assajar un itinerari de creació, un "viatge personal" o de "creixement interior" per emprar expressions que fa anys tenien la seua clientela, la bona veritat és que es tracta d'una col·lecció de poemes, un *diwan* oriental i occidental -com tant li hauria agradat a Goethe, ell, que volgué tindre un peu a cada costat- un *diwan* de l'experiència amorosa, com acabem de dir. Una antologia d'un sol autor, escrita d'una revolada en un mes de l'any de gràcia de 2014. I ací és quan m'assalta el vers potentíssim d'Isidre Martínez i Marzo que afirma com "Avui, com ahir, enraona el vent amb l'arbre". M'agrada portar ací aquest vers perquè crec que Josep ha fet això: durant el calorós mes de juliol ha sigut arbre, arbre profundament arrelat a la seua terra, que ha enraonat amb el vent que el sacsejava i li batia les fulles i li somovia el brancom. No sols, però, amb un vent: amb tota una rosa dels vents. Aquests vint-i-un poemes constitueixen una mena de brúixola marinera, molt al regust ausiasmarquià, que serveix per a orientar-se en l'experiència de l'amor, de l'amor viscut, intuït o imaginat, que de tot podem trobar, encara que no és el cas escatir què hi ha de poesia i què de realitat dins aquestes línies. El poeta ho sent com a veritable i amb això en tenim prou. Considere que és l'amor explicat, raonat, preguntat sobretot, amb uns recursos literaris que el situen amb raó entre la primera filera d'escriptors contemporanis en català, sense cap exageració. No descartem,

tampoc, la petita broma, o porta que s'entreobre una miqueta, de la presència d'alguna de les altres personalitats de l'autor, en un innegable deute amb Fernando Pessoa. Està molt bé que amb ocasió de l'aparició d'una nova obra, les diferents personalitats de l'autor visiten el seu pare i l'acompanyen en tan gojós moment.

Si fa un moment esmentava la mar Egea durant l'època homèrica, no hi ha dubte que Ulisses és un dels personatges més grats per al lector. Imaginem que Ulisses, en lloc de viatjar en el seu periple durant deu anys, haguera sojornat a la platja -que sé que és un dels llocs tel·lúrics per al poeta - i al seu davant haguera desfilat la plèiade de personatges que Homer li dóna a conèixer a l'Odissea. Aquest llibre serien les preguntes que es realitza Ulisses davant la visió que se li ofereix.

Amb una recursos esfereïdors, metàfores, comparacions, metonímies que exigeixen vertigen, el poeta és capaç d'eleva a categories universals els petitíssims detalls de l'observació personal, una observació intel·ligent i calculadora de les repercussions literàries de cada element que introdueix. Als poemes de Josep Porcar no sobra absolutament res. Cada peça d'aquest rellotge marca una hora diferent, però totes elles segueixen el mateix ritme. El seu llenguatge desperta perplexitat en el lector, una perplexitat astorada i encuriosida. Josep Porcar empra una riquíssima terminologia natural i marinera, amb la platja -que ja he dit que constitueix un espai especial per a ell- ja no com un lloc estrany i desert, a l'estil d'Ausiàs, sinó com el punt de contacte entre la poesia i la realitat, entre la fantasia i la pròpia vida. Sense cap dubte, un lloc de trànsit, d'elevació i on el poeta situa l'espai més intens dels poemes. Si no el coneguera, pensaria que és un home que viu al camp, i d'alguna manera sé que la pàtria de la seua infantesa és el món rural. Les poderoses i íntimes imatges rurals que trobem espigolant els versos així ho delaten. Trobem arrels i pàmpols, les sèquies de la ment per on discorre l'aigua de l'esperit... És capaç, sense concessions a una banal enyorança, recuperar els petits fragments de l'esperit que tornen des del passat amb una prístina puresa. L'ús de la fenomenologia atmosfèrica, l'oratge dels nostres avantpassats llauradors, és una altra constant, que evidencia la profunda i estimada connexió amb la terra. I el vi, com no, que apareix ací i enllà, qui sap si substituït de la sang vital, de la sang dels poemes. Per a Porcar el vi és el símbol profund de l'amor, engolit, assaborit, recordat. I en algun moment amb ressaca, com no. Aquest ús del vi (especialment al poema 14) ens evocaria els poetes jardiniers de la cultura andalusina.

La tercera pregunta m'ha suggerit o m'ha recordat una ullada al poema, cèlebre, d'Estellés, del pimentó. Ací, però tenim una bresquilla, amb el seu berrissol deliciós, que esdevé una metàfora o, millor dit una al·legoria, del sexe delitós, agradabilíssim, que és evocat pel poeta en pelar-la. És aquesta la realitat? No vull saber-ho. Poques vegades, aquest fruit saborós, i que em perdone el cast senyor Josep Carner, m'havia resultat tan evocador. Sí, una altra visió de l'amor, de l'amor celebrat carnal. Que si ara no hi és, forma part de la vida: ha sigut i amb això en tenim prou i suficient per a fer versos i celebrar, evocar i construir la vida. La quarta pregunta, parla de mans i de cireres. De la solitud espremuda de dues mans com a pinyols. Admirable.

Podria estar ací parlant un per un dels poemes, però no és la meua funció. Seria un usurpador, però

vull destacar un dels millors poemes que he llegit als darrers anys, el tretzè, que parla d'un espill, encara que no siga el llibre de les dones, afortunadament.

La lectura és molt rica en matisos i no admet una única interpretació. No existiria una lectura canònica d'aquests vint-i-un poemes, sinó vint-i-una lectures de cada poema. Ara ja acabe, perquè el llibre el tindrem sempre i les meues paraules no valen res, però al poeta, en la seua veu i la seua carn mortal, no el tindreu sempre, i escoltar-lo, a ell, és el que importa i el que realment fa valuós aquest moment.

Moltes gràcies.

Alexandre Navarro presenta «Preguntes» a la llibreria 3i4 el dijous 21 de maig de 2015